

Sportske novinarke na hrvatskim televizijama s nacionalnom koncesijom

Trgo, Darinka

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:569766>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-10-01**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Darinka Trgo

**SPORTSKE NOVINARKE NA HRVATSKIM TELEVIZIJAMA S
NACIONALNOM KONCESIJOM**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

SPORTSKE NOVINARKE NA HRVATSKIM TELEVIZIJAMA S
NACIONALNOM KONCESIJOM

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: prof. dr. sc. Viktorija Car

Studentica: Darinka Trgo

Zagreb, rujan, 2022.

Izjava o autorstvu

Izjavljujem da sam diplomski rad pod naslovom „Sportske novinarke na hrvatskim televizijama s nacionalnom koncesijom“, koji sam predala na ocjenu mentorici prof. dr. sc. Viktoriji Car, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS- bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Darinka Trgo

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. TEORIJSKI OKVIR.....	2
2.1. Od antičke Grčke do modernog sportskog novinarstva	2
2.1. Sportske redakcije	3
2.3. Sportsko novinarstvo: muška igra ili ne?	6
3. O ISTRAŽIVANJU	9
3.1. Ciljevi istraživanja.....	9
3.2. Istraživačka pitanja.....	9
3.3. Metoda istraživanja	9
3.3.1. Uzorak	10
4.1. Sportske novinarke kao komentatorice	14
4.2. Podjela tema i sportova	17
4.3. Zašto muškarci dominiraju?	22
4.4. Interesi i afiniteti sportskih novinarki	23
4.5. Tko su sportski novinari?	25
4.6. Sportsko novinarstvo i dalje rezervirano za muškarce?	27
5.1. Malo ih je u redakcijama, malo ih je na tribinama.....	31
5.2. Budućnost sportskog novinarstva	32
6. ZAKLJUČAK.....	34
7. LITERATURA	35
7.1. Internetski izvori	36
8. SAŽETAK	38

1. UVOD

Sport povezuje različite kulture, oblikuje nacije, ali najvažnije, sport privlači publike (Coakley, 2004 prema Franks i O'Neill, 2016:475). Upravo zbog toga, posljednjih desetak godina primjećeno je da novine posvećuju više stranica sportu, ali i da se na televiziji sve češće mogu gledati prijenosi sportskih događanja iz cijelog svijeta (Franks i O'Neill, 2016:475). I dok sportsko novinarstvo postaje sve popularnije, neki ga čak svrstavaju u prestižne sektore novinarstva, u sportskim redakcijama prestižan status uglavnom imaju muškarci (Franks i O'Neill, 2016). Novinarke nerijetko svjedoče o svom nižem statusu na radnom mjestu, te o nepravednoj podjeli posla prilikom čega im se dodjeljuju manje popularni sportovi i teme (Organista i Mazur, 2019, prema Lucie i Fabien, 2021:266). Iz tog razloga, sportske redakcije kritizira se kao mjesto rodnih nejednakosti kada se govori o podjeli poslova ili mogućnosti napretka koje nisu jednake za sve (Chambers i dr., 2014, prema Franks i O'Neill, 2016:477). Unatoč tome što statistički podaci pokazuju da je žena u sportskom novinarstvu više nego prije 50 godina, još uvijek je taj broj značajno manji od broja muškaraca (Organista i Mazur, 2019, prema Lucie i Fabien, 2021:266). Hardin i Whiteside zaključuju da je za malobrojnost žena u sportskom novinarstvu kriva percepcija o njihovom nedostatku kredibiliteta za izvještavanje o sportu (Hardin i Whiteside, 2009 prema Mudric i Lin, 2017:80). Takvo razmišljanje proizlazi iz općeg stava da je sportsko novinarstvo „muški posao“ (Chambers i drugi, 2014, prema Franks i O'Neill, 2016:477). Ovaj rad daje povijesni pregled statusa sportskih novinarki, zbog čega teorijski dio čine dosadašnji rezultati istraživanja na temu rodne neravnopravnosti unutar sportskih redakcija. Rad u konačnici pokušava razjasniti gdje je Hrvatska kada se govori o rodnoj neravnopravnosti u sportskom novinarstvu, stoga se istraživački dio bavi analizom sportskih redakcija na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom.

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1. Od antičke Grčke do modernog sportskog novinarstva

Sport je oduvijek sastavni dio čovjekova društvenog života, pri čemu „ima značenje i utjecaj koji nadilaze statistiku rezultata i izvedbi“ (Coakley, 2007:4 cit. prema Perasović i Bartoluci, 2007:106). O sportskim rezultatima piše se stoljećima. Naime, prvi sportski tekstovi nastaju još 1727. godine. U to vrijeme popularan sport bile su konjske trke, a konjički kalendari jedini izvor informacija gdje su se pratili rezultati. Kasnije se u Velikoj Britaniji popularizira boks, a u 19. stoljeću na sportsku scenu stupaju košarka, nogomet, kriket i ragbi (Malović, 2005. prema Gašparić, 2020:10). Puno prije modernih sportova koje danas poznajemo, o hrvanju, boksu i utrkama izvještavalo se u antičkoj Grčkoj. Sport je čak privukao jednog od najvećih imena književnosti, američkog romanopisca, Ernesta Hemingwaya, koji je karijeru započeo kao sportski novinar (Malović, 2005; prema Vasilj, 2014:22). Od antičke Grčke sve do danas, sportski rezultati su se prenosili i prenose se. Od prve sportske naslovnice u talijanskoj La Stampi 1934. godine, do prijenosa utakmica na radiju, televiziji i streaming platformama, sport je oduvijek imao svoju publiku (Vasilj, 2014:18). I dok je u antičkoj Grčkoj bio društvena razonoda, danas je sport puno više od toga. Ne samo da više nije obična igra, nego se sport smatra medijski najvažnijim tržištem. Drugim riječima, sport postaje važniji od političkih, gospodarskih i diplomatskih tema (Briggs i dr. 2006. prema Vasilj, 2014:17).

„U godinama u kojima se održavaju Ljetne olimpijske igre, Europsko nogometno prvenstvo, Nogometna liga prvaka, Europsko rukometno prvenstvo, Wimbledon te Europsko atletsko prvenstvo, sport na radiju, televiziji, te u tisku i novim medijima ruši rekorde slušanosti, gledanosti i čitanosti“ (Vasilj, 2014:17).

Dobar primjer važnosti sporta je američki nogomet. Upravo zbog televizijskih prijenosa, popularnost američkog nogometa nadilazi granice jednog kontinenta, te on postaje sve popularniji u drugim krajevima svijeta. Vrhunac ovog sporta je Super Bowl, završnica sezone američkog nogometa, koja najbolje oslikava koliko sport na televiziji može biti unosan (NFL.com). Naime, u veljači 2022. godine, finale američkog nogometa gledalo je 208 milijuna ljudi (NFL.com), a 30 sekundi reklame za vrijeme emitiranja prijenosa, vrijedilo je 6.8 milijuna dolara (Statista.com). Puno popularniji od američkog nogometa je europski nogomet. Svjetsko nogometno prvenstvo, održano 2018. godine u Rusiji, pred male ekrane privuklo je 3.5 milijardi ljudi diljem svijeta (Reuters, 2018). Zbog navedenog, ne čudi da sportsko novinarstvo

postaje najbrže rastući medijski sektor u Velikoj Britaniji, kao i u engleskim govornim područjima (Andrews, 2005; Franks i O'Neill, 2016:475). Također, ne iznenađuje ni što se televizije natječu u kupovini velikih sportskih događanja (Vasilj, 2014:163).

Usprkos činjenici da je sportsko novinarstvo često podcjenjivano, a njegova važnost se uglavnom umanjuje (Vasilj, 2014:21), sportske minute danas su jednako važne kao i informativne, ako ne i važnije. Sve češće prijenosi sportskih natjecanja ruše rekorde gledanosti (Vasilj, 2014:164). Konačno, sport osim što dovodi gledatelje, on donosi sponzorstva i novac. U doba interneta i društvenih mreža, sport je rijetka grana novinarstva kojoj treba prisustvovati u realnom vremenu, obzirom da se gol, koš ili najbrži čovjek svijeta događaju samo jednom. Televizija je omogućila da sport postane popularan, a sportskim novinarima i novinarkama omogućila je da postanu prepoznatljiva imena struke (Andrews, 2005, prema Franks i O'Neill, 2016:475). Mnogi će se složiti da televizija pruža jedinstveni doživljaj spektakla koji se odvija samo za onoga tko ga gleda (Vasilj, 2014:136), a onaj tko gleda i prati sport ne ocjenjuje uvijek pozitivno ženu u sportskom novinarstvu. Posebno se to odnosi na nogomet. Za mnoge je i dalje primjerenije da o tom sportu izvještavaju muškarci, makar se žene ne smatra manje sposobnima (Mudric i Lin, 2017:94).

2.1. Sportske redakcije

Sport kao takav pruža jednake mogućnosti muškarcima i ženama, ali kako je kroz povijest maskuliziran (Planinić i Ljubičić, 2020:136) u sportskim redakcijama dominiraju muškarci. Istraživanje provedeno 2014. godine pokazalo je da su od ukupnog broja televizijskih sportskih novinara na području Amerike i Kanade, 87.4% muškarci (Lapchick i drugi, 2015. prema Mudric i Lin, 2017:80).

Kada se gledaju statistički podaci u Hrvatskoj, Hrvatski zbor sportskih novinara broji 176 članova, od kojih je 162 muškaraca i samo 14 žena (HZSN.hr). Treba napomenuti kako je članstvo neobavezno, pa ovi podaci ne daju potpunu sliku (HZSN.hr). Također, i na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom dominiraju novinari. U sve tri sportske redakcije, veći je broj muškaraca nego žena. Na javnom servisu, Hrvatskoj radioteleviziji, postotak sportskih novinara gotovo je stopostotan. Od 13 zaposlenih u toj redakciji, samo je jedna novinarka. Treba napomenuti kako je javni servis specifičan, te se sportskoj redakciji nerijetko pridružuju novinarke iz informativnog programa. Malobrojnost žena opravdava se percepcijom o nedostatku vjerodostojnosti i legitimiteta kod sportskih novinarki.

Premda su se sportske redakcije kroz desetljeća mijenjale, a s njima i omjeri novinara i novinarki, još uvijek nezanemariv broj istraživanja sportske redakcije vidi kao mjesto najintenzivnijih rodni podjela u novinarstvu (Chambers i drugi 2014., prema Franks i O'Neill, 2016:477). Pritom se misli na podjelu sportova na muške i ženske, odnosno rodne razlike prilikom izvještavanja o određenim temama. Još uvijek vlada atmosfera kako muškarci trebaju izvještavati o nogometu i boksu, a žene o gimnastici i plivanju (Planinić i Ljubičić, 2020:137). Jednako tako, sportsko novinarstvo smatra se poslom rezerviranim za muškarce (Chambers i drugi 2014., prema Franks i O'Neill, 2016:477), zbog čega se žene u manjoj mjeri odlučuju na karijeru sportskih novinarki (Messner, 2012 prema Mudric i Lin, 2017:80). Nekoliko je razloga zašto ga se uopće karakterizira muškim poslom. Objašnjenja se pronalaze u duboko ukorijenjenim društvenim stereotipima, te se može reći da se društvene uloge koje su odavno dodijeljene ženama i muškarcima, preslikavaju na sportsko novinarstvo. Žene, koje se karakterizira elegantnima, nježnima i nerijetko samo „lijepim licima“, teško se povezuje sa sportom koji je grub i često nasilan (Mudric i Lin, 2017). Kako pišu Martina Planinić i Ružica Ljubičić o rodnoj ravnopravnosti u sportu, „ideja o ženi koja se bavi rekreativnom tjelovježbom i profesionalnim sportom još je uvijek u suprotnosti sa starim vjerovanjem da te aktivnosti nisu kompatibilne s ulogom žene“ (cit. prema Planinić i Ljubičić, 2020:137). Autorice dodaju kako još uvijek prevladavaju tradicionalne i kulturološke predrasude obzirom na spol i sposobnost bavljenja sportom. Istodobno, pozitivnije se ocjenjuje prijenos ženske gimnastike i golfa nego ženskih autotrka ili boksa. (Mudric i Lin, 2017). Nadalje, mogućnosti unutar redakcija nisu jednake za sve, pri čemu muškarci imaju veće šanse za napredak (Hardin i Shain, 2006:326). Da je to tako, govori i postotak od 60.9% sportskih novinarki iz Hrvatske i regije koje smatraju da su jednom, dvaput ili više puta godišnje diskriminirane na radnom mjestu samo zato što su žene (Gašparić, 2020:28).

2.2. Sportske novinarke nekada i danas

U 19. i 20. stoljeću žene su isključivo konzumirale, ne i stvarale medijski sadržaj (Franks i O'Neill, 2016:476). Negdje sredinom 19. stoljeća uspijevaju se probiti u novinarstvu, ali tek kao autorice tekstove koje će privući isključivo žensku publiku. Druge, ozbiljnije vijesti bile su rezervirane za muškarce. Drugim riječima, muškarci su vijesti proizvodili, te su ih uglavnom oni i konzumirali (Franks i O'Neill, 2016:476). 1901. godine tek se 9% žena bavilo sportskim novinarstvom. Godinama kasnije, brojka raste, pa se 1931. godine ona penje do 17% (Franks, 2013:2). Drugi svjetski rat išao je na ruku ženama, jer dok su muškarci bili na ratnim

frontama, žene su pisale vijesti, pa čak i sportske. Ipak, do kraja rata sportskih novinarki bilo je samo 20%. Razlog tome su ograničavanja zapošljavanja udanih žena i rodna diskriminacija (Franks, 2013:2). Jednako kao i danas, i u vrijeme Drugog svjetskog rata, sportsko novinarstvo bilo je etiketirano kao muški posao.

Stereotipnom mišljenju kako je posao sportskog novinara rezerviran za muškarce, odolijevaju novinarke koje se ističu stručnošću i znanjem. Anne Doyle radila je kao novinarka na CBS-u kada je 1979. godine postala prva sportska novinarka kojoj je dozvoljeno izvještavati iz svlačionice sportaša, što je do tada bilo rezervirano isključivo za njezine muške kolege (Vasilj, 2014:23). 2014. godine Meredith Vieira, sportska novinarka na američkom NBC-u postaje prva žena koja samostalno vodi emisiju za vrijeme Zimskih Olimpijskih igara u Sočiju. Do tada je to radio njezin muški kolega (Variety, 2014). Poseban trag u sportskom novinarstvu u Hrvatskoj ostavila je legendarna Milka Babović. Bila je u mnogočemu prva. Prva je sportska novinarka u Hrvatskoj, prva je urednica i osnivačica sportske televizijske redakcije, a davne 1958. godine pokrenula je prvo vježbanje na televizijskim ekranima (Sportske Novosti, 2020). Kroz karijeru je komentirala atletiku, gimnastiku, veslanje i skijaško trčanje. Ipak, ostaje moždanajpoznatija kao komentatorica klizanja dok televizija još nije bila u boji (Sportske Novosti, 2020). Iako pionirka u svom poslu, sama Milka je znala reći da u muškom svijetu nije bilo lako: „Nije tada uopće bilo žena koje su pratile sport, pogotovo ne na televiziji. Kad sam s kolegama počela putovati, mnogi su me zafrkavali da sam pratnja. Ali, malo po malo su me svi prihvatili“ (cit. prema Glas Istre, 2019). Da su novinarke u svijetu sporta izgradile zavidne karijere, govori ime - Diletta Leotta. Najpoznatija talijanska sportska novinarka i voditeljica koja je postala zaštitno lice talijanske nogometne lige, Serie A. Potrebno je istaknuti da je to liga koju se svrstava u 5 najjačih europskih nogometnih liga (Forza Italian Football, 2021), a Diletta Leotta jedna je od rijetkih sportskih novinarki koja ima vlastitu sportsku emisiju (Corriere della sera, 2021). U poslu u kojem dominiraju muškarci sve više se pojavljuju novinarke koje nisu samo voditeljice u emisijama (Vasilj, 2014: 23), nego baš kao i Talijanka, imaju priliku intervjuirati najveća imena sporta. Prilikom posjeta Zadru i Sunset Sports Media Festivalu koji je okupio sportske novinare iz cijelog svijeta, Diletta Leotta izjavila je: „nedavno sam bila na utakmici Juventusa i vidjela sam osam različitih novinarki i zbog toga sam jako ponosna“ (cit. prema RTL.hr, 2022). U kontekstu uspješnih sportskih novinarki, ne treba zaboraviti Milu Horvat koja se u samo nekoliko godina rada na hrvatskom javnom servisu etablirala kao stručnjakinja za nogomet, urednica i voditeljica nogometnih emisija, ali nikada nije dobila priliku komentirati utakmice uživo (Dubrovačkidnevnik.net, 2014). Mila Horvat

svjesna je da radi u muškom svijetu: „Kad sam počinjala, to je bilo onako klišeizirano, gledali su me ispod oka kao curu koja je došla u sportsku redakciju, kojoj tu nije mjesto. S vremenom, radiš, trudiš se i sada vidim da me smatraju kao jednu od svojih“ (Vasilj, 2014:23). Sportske novinarke povremeno se može čuti kao komentatorice prijenosa utakmica, ali to se i dalje odnosi na individualne sportove. Ekipne sportove u televizijskim prijenosima uglavnom komentiraju muškarci (Vasilj, 2014:23). Iznimka je mlada sportska novinarka Leonarda Pavić koja je 2018. godine postala prva žena u Hrvatskoj koja je komentirala nogomet. Međutim, ne komentira ga na televiziji s nacionalnom koncesijom, već na specijaliziranom sportskom kanalu – Arena Sport (Večernji.hr, 2022).

Mnogi će reći da je u današnje vrijeme puno lakše biti sportska novinarka nego prije 50 ili 60 godina. No, unatoč tome što diskriminacija nije izražena kao nekada, ne znači da je nema i da nije prisutna u sportskim redakcijama dan danas (Eberhard i Myers, 1988. prema Spiliopoulos i dr., 2020:687). Osim što se njihov rad češće kritizira nego rad muškaraca, nerijetko su sportske novinarke izložene maltretiranjima od strane nadređenih, ali i od strane navijača i sportaša (Cann i Mohr, 2011; Miloch i dr. 2005; Ann i Rodriguez, 2000 prema Spiliopoulos i dr., 2020:687). Naime, 2018. godine za vrijeme Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji, novinarke prijavljuju seksualno uznemiravanje i vrijeđanje u svlačionicama (Bruce, 2016; Creedon, 2003; Kane i Disch, 1993; Lachover, 2005 prema Spiliopoulos i dr., 2020:688). Često se sportske novinarke osjećaju nelagodno za vrijeme interjuiranja pojedinih sportaša: „Novinarku J2 je za vrijeme intervjua, poznati sportaš pozvao vani. Slično iskustvo imala je novinarka J6, koja je za vrijeme intervjua shvatila da joj se sugovornik upucava“ (cit. prema Spiliopoulos i dr., 2020:693). Osim toga, novinarke nailaze na prepreke prilikom odabira tema jer je, primjerice nogomet u sportskim redakcijama obično rezerviran za muškarce (Spiliopoulos i dr., 2020:689). Dosadašnja istraživanja pokazala su da novinarke oklijevaju iznositi svoja mišljenja i oprezno ulaze u rasprave jer ih se zbog toga percipira negativno i etiketira kao „zavodnice“ (Hardin i Shain, 2006:331). Jednako tako, novinarke napominju kako vode računa kako se odijevaju da im kolege ne bi dobacivali neprimjerene komentare: „Vodim računa da na posao dolazim u majicama dugih rukava i da ne nosim dekolte“ (cit. prema Spiliopoulos i dr., 2020:693).

2.3. Sportsko novinarstvo: muška igra ili ne?

Veći dio provedenih istraživanja na temu rodne nejednakosti u sportskim redakcijama odnosio se na tiskane medije. Oni, dakako, nisu iznimka kada se govori o muškoj dominaciji.

U 22 različite zemlje, samo 8% članaka o sportu napišu novinarke (Franks i O'Neill, 2016: 478). Australске sportske novinarke napišu tek 4% sportskih članaka u tiskanim izdanjima, a njihove kolegice u Ujedinjenom Kraljevstvu u nedjeljnim novinama napišu tek 3.6% tekstova. Potonji podaci odnose se na razdoblje od 2008. do 2009. godine (O'Neill i Mulready, 2014; Godoy-Pressland, 2014 prema Franks i O'Neill, 2016:478-479). Hardin i Shain u svom istraživanju iz 2006. godine navode kako za sportske redakcije u novinama radi 90% muškaraca, dok je sveukupno u svim redakcijama brojka nešto bolja - 40% novinarki naspram 60% novinara (Hardin i Shain, 2006 prema Franks i O'Neill, 2016:479). Osim o broju sportskih novinarki u redakcijama, nedostatak žena kao stručnih suradnica problematiziralo se u više navrata. Novinarke su sve vidljivije na ekranu kao voditeljice, ali ne i kao stručnjakinje zbog čega postoji bojazan da je njihovo pojačano pojavljivanje u redakcijama i na ekranima „lažna“ ravnopravnost kojom se želi prikriti meritum stvari. U suštini, situacija nije najbolja, ali guranje sportskih novinarki u prvi plan, samo kako bi se popunila kvota, neće pridonijeti rješavanju problema nejednakosti (Franks i O'Neill, 2016: 479, Hardin i Shain, 2006). Također, vlada mišljenje kako se situacija neće značajnije mijenjati sve dok se ženski sport smatra neunosnim i nedovoljno zanimljivim za emitiranje (Hardin i Shain, 2006: 335).

Muškarci prisvajaju sportsko novinarstvo jer prisvajaju i sport kao takav (Hardin i Shain, 2006: 335), zbog čega se i kod publike javlja osjećaj kako je sport rezerviran za muškarce. Neki će reći, sportskih novinarki je malo jer je i sportašica i navijačica puno manje. Na stranicama Hrvatskog Olimpijskog odbora može se pronaći lista sportaša i njihova kategorizacija prema sportovima. Prema podacima iz 2021. godine, riječ je o 78 sportova, u kojima Hrvatska ima 40% sportašica i 60% sportaša (Hrvatski Olimpijski Odbor, 2021). Što se tiče navijaštva, u Hrvatskoj se javlja trend navijačica koje učestalo odlaze na utakmice. Dakle, navijaštvo ženama postaje sve privlačnije, a posebno je to izraženo za vrijeme nogometnih utakmica i velikih natjecanja (Strong, 2007). Tome u prilog ide podatak kako Englesku nogometnu Premier ligu s tribina prati 15% do 19% navijačica. Nadalje, dansku nogometnu ligu prati i do 30% navijačica na tribinama (Mintert i Pfister, 2015:408). O navijačicama u Hrvatskoj, egzaktnih podataka nema. Doduše, Dražen Lalić piše da su navijači „velikom većinom muškarci, iako među navijačima posljednjih godina ima više djevojaka nego ranije“ (Lalić, 2015, prema Ilišin i drugi, 2015:145). Možda ih je na tribinama još uvijek malo, ali zato ih je pred televizorom znatno više. 54% žena u Velikoj Britaniji i Njemačkoj pratilo je Ljetne Olimpijske igre održane 2004. godine (Strong 2007:8). Dodatno su zanimljivi podaci o gledanosti nogometa. Finale Svjetskog prvenstva u nogometu 2006. godine gledalo je skoro

podjednako muškaraca i žena. Čak 41% žena pratilo je Svjetskog prvenstvo te 2006. godine. Slično je bilo dvije godine ranije kada je od ukupnog broja gledatelja, Europsko nogometno prvenstvo pratilo 40% žena (Dawson, 2007; Sports Future Initiatives, 2006. prema Strong, 2007:8).

3. O ISTRAŽIVANJU

U istraživačkom dijelu diplomskog rada bavim se strukturama sportskih redakcija na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom. U istraživanju su sudjelovale dvije komercijalni televizije – RTL televizije i Nova TV, kao i javni hrvatski servis – Hrvatska radiotelevizija.

3.1. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja bilo je otkriti zadaće, uloge i položaj svih zaposlenih u sportskim redakcijama na hrvatskim televizijama s nacionalnom koncesijom. Glavna zadaća istraživanja bila je utvrditi postoji li nesrazmjer u broju novinara i novinarki u sportskim redakcijama, te ispitati postoji li rodna neravnopravnost prilikom odabira, odnosno podjela tema i zadataka. Osim toga, cilj istraživanja bilo je doznati vlada li u redakcijama stereotipno mišljenje kako „muškarci o sportu znaju više“.

3.2. Istraživačka pitanja

U ovom istraživanju nastojalo se odgovoriti na tri glavna istraživačka pitanja:

1. Dominiraju li u sportskim redakcijama na trima hrvatskim televizijama s nacionalnim koncesijom muškarci? Ako da, što je razlog tome?
2. Postoji li rodne razlika u sportskim redakcijama prilikom odabira tema? Odnosno postoji li podjela na ženske i muške sportove?
3. Postoji li podjela na ženski i muški posao u redakcijama?

3.3. Metoda istraživanja

Metoda istraživanja koja se koristila u ovom radu je metoda intervjua, kvalitativna metoda istraživanja. Naime, intervju se uobičajeno primjenjuje u društvenim znanostima, a često i za takozvana „case-study“ istraživanja kako bi se opisao svakodnevni život ljudi u lokalnim zajednicama (Halmi i Crnoja, 2003:197). Za razliku od kvantitativnih istraživanja koja se oslanjaju na statistiku, kvalitativna istraživanja „žele postići naturalističku perspektivu i interpretirati značenje svakodnevnog iskustva ljudi u određenom socijalnom kontekstu“ (Halmi i Crnoja, 2003:196). Osim toga, i provedba se razlikuju kod ove dvije vrste istraživanja. Kod kvalitativnog znanstvenog pristupa, istraživač se koristi metodom intervjua, analizom teksta, opažanjem ili pak bilježenjem ponašanja kako bi prikupio tekstualne ili slikovne

podatke, a sve to u svrhu analize iskustava, procesa ili obrazaca (Buljan, 2021:50). Zbog svega navedenog, ova vrsta pristupa najprikladnija je za ispitivanje odnosa i položaja novinara i novinarki unutar sportskih redakcija. Za ispitivanje obrazaca i procesa odlučivanja u sportskim redakcijama korišten je polu-strukturirani intervju. Intervjui se u istraživanjima koriste kako bi se istražila složena ponašanja, prikupila različita mišljenja, iskustva i značenja, te kako bi se nadopunila prethodna istraživanja (Dunn, 2005:102). Kod polu-strukturiranog intervjua istraživač ima pripremljena pitanja, kao i redosljed istih, ali to ne znači da se striktno drži tog reda ili da intrevju ne može krenuti drugim smjerom. Važno je pritom da istraživač bude koncentriran kako bi u svakom trenutku mogao detektirati novu, nepredviđenu pojavu koja bi mogla biti ključna za samo istraživanje (Dunn, 2005:110-111). U ovom radu sportskim novinarima postavljeno je nekoliko ključnih pitanja, a neka od njih su: Budući da broj novinarki nije ravnopravan broju novinara u redakciji, mislite li da su novinarkе neravnopravne novinarima? Postoje li teme odnosno sportovi koje obrađuju samo muškarci ili samo žene? Imaju li pri izboru određenih tema muškarci ili žene prednost? Vlada li u vašim reakcijama atmosfera „muškarci o sportu znaju više“? Je li sportsko novinarstvo još uvijek rezervirano za muškarce? Postoji li podjela na ženski i muški posao u redakciji? Postoji li razlika u tome tko izvještava o popularnim sportovima kao što su nogomet, rukomet, košarka, vaterpolo, skijanje, boks, a tko pokriva sportove poput jedriličarstva, plivanja, atletike i slično? Dodatno se urednike pitalo o podijeli rada unutar redakcije, razlikuju li se zadaci za jedne i druge, je li činjenica da je žena ipak više u sportskim redakcijama, dovoljna da bismo govorili o ravnopravnosti spolova unutar redakcija te imaju li žene i muškarci jednake mogućnosti za napredak. Svakom od ispitanike postavljeno je pitanje o obrazovanju, kao i o tome jesu li se bavili i bave li se još uvijek nekim sportom.

3.3.1. Uzorak

U provedenom istraživanju korišten je neprobabilistički, namjerni uzorak. Jedinica analize su sportske redakcija na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom, odnosno sportski novinari unutar tih redakcija. U istraživanje su uključene tri televizije. Dvije komercijalne – RTL televizija i Nova TV i jedini javni servis – Hrvatska radiotelevizija. U svrhu dobivanja što reprezentativnijih rezultata, ispitano je ukupno 20 novinara i novinarki. Treba napomenuti da su s komercijalnih televizija sudjelovali svi članovi sportskih redakcija, dok s javnog servisa nisu ispitani urednik i nekolicina novinara. Ispitanih 20 sportskih novinara izrazilo je želju da ostanu anonimni, stoga ih se neće oslovljavati imenom i prezimenom u

nastavku ovog rada. Njihove redakcije također su anonimne, te su im dodjeljena slova A, B i C, a novinari su potpisani kao „novinar A1, B1, C1“ i tako redom.

4. (NE)RAVNOPRAVNOST U SPORTSKIM REDAKCIJAMA

Da su žene brojčano nadjačane u sportskim redakcijama, vidljivo je na prvi pogled. U redakciji Nove tv, od devet novinara, samo su dvije novinarke. S tim da je glavna urednica žena. Redakcija RTL televizije broji šest sportskih novinara, četiri muškarca i dvije žene, ako se izuzme studentica koja im se nedavno pridružila. U toj redakciji glavnu riječ ima urednik. Naposljetku, kao treća redakcija ovog istraživanja je redakcija Hrvatske radiotelevizije. Ta redakcija je specifična i odudara od drugih. Naime, broj novinara varira, ovisno o situacijama i obimu posla. Stalnoj sportskoj postavi pridružuju se kolege i kolegice iz informativnog programa. Pa primjerice novinarka Zrinka Grancarić većinu vremena izvještava o političkim zbivanjima u zemlji, a za vrijeme trajanja Olimpijskih igara i drugih natjecanja, komentira jedrenje. Od 12 novinara koji kontinuirano rade u redakciji Hrvatske radiotelevizije, jedna je novinarka i čak 11 novinara. I u ovom slučaju glavni je urednik muškarac. Slijedom navedenog, trenutačno stanje na televizijama ne čudi jedinu urednicu na tri televizije: „Dvije smo žene, ostalo su dečki. To nije nešto neuobičajeno u sportskom novinarstvu gdje i dalje prevladavaju muškarci“. S druge strane novinar A8 naglašava kako, osim u sportskoj, u svim ostalim redakcijama dominiraju žene. Dodaje i kako je puno više žena na visokim pozicijama unutar redakcija, misleći pritom na žene kao urednice, producentice, montažerke i voditeljice raznih odjela na televiziji na kojoj on radi. Na terenskim zadacima, dodaje novinar A6, nema razlika: „Činjenica je da je danas muških puno više, ali nisam doživio ni na jednom snimanju od strane sugovornika i kolega da nas se doživljava išta drugačije“. S tim se slaže i novinarka C1: „Novinarke posao obavljaju s istim intenzitetom i žarom kao i muški kolege. Tu nema razlike“. Osim toga, u sve tri redakcije napominju da na razgovore za posao dolaze uglavnom muškarcima: „Na pet studenata koji će doći na razgovor možda će bit jedna cura“. Novinarka iz redakcije B ne razmišlja o statistici i uopće ne misli da je malo žena ili da je previše muškaraca. Njezino mišljenje dijele i druge novinarke.

Novinarka B5: „Ja ne gledam da sam ja žensko u sportu niti da su oni muško u sportu. Kad sjednemo i kada razgovaramo o sportu, ne pričamo o spolu. Meni je to potpuno nebitno jer ako je netko kompetentan ostalo je nebitno“.

Urednica A1: „Ja ne mislim da bi bilo dobro bildati kvotu novinarki, samo zato da se ispunji kvota. Kod nas u redakciju nitko nije došao zato što je žensko ili zato što je muško“.

Novinarka B3: „Kolegica i ja smo u redakciji jedine sada, ali donedavno nas je bilo tri naspram četiri muškarca. Što je zapravo dobar omjer. Malo na papiru zvuči alarmantno, ali mislim da je u globalu činjenica da su žene manje zainteresirane od muškaraca za sport“.

Novinarka B redakcije smatra kako je svoju ravnopravnost u redakciji učvrstila tako što već godinama prati velika nogometna i rukometna natjecanja.

Novinarka B3: „Imam tu svoju važnu ulogu, koju su do tada imali muškarci. Ali, sam je 2018. i 2019. godine ja preuzela. I mislim da sam ravnopravna prema kolegama. Tim zadatkom dobila sam na ravnopravnosti“.

Ispitani sportski novinari tvrde da unatoč malobrojnosti ženskih kolegica, predrasuda i stereotipa nema ni na terenu, ali ni u njihovim redakcijama. Navedeno potkrjepljuju osobnim iskustvima.

Novinarka B5: „Te nekakve predrasude i stereotipe treba ostaviti u 19. stoljeću. Sada smo u 21. stoljeću i nema tih podjela na muške i ženske poslove. Ja nisam imala ništa manje prilika za napredak od muških kolega. U našoj firmi imamo priliku za napredak“.

Novinar A5: „One su po svemu potpuno ravnopravne muškim kolegama. Tu nema ni natruha diskriminacije. Dvije kolegice su dugo u ovome, čak duže i od mene“.

Što se tiče podjele dnevnih zadataka, potpuno je nevažan spol, jer urednici se vode drugim kriterijima. Jedina urednica na tri televizije zadatke raspoređuje prema dnevnom rasporedu: „Recimo da se teme dijele i tako što se gleda tko što preferira više ili tko je blizak nekom sportu ili temi više“. U redakciji B postoji sektorizacija, ali urednik se ne može uvijek osloniti na to:

Urednik B1: „Jedan kolega nam je za boks i Filipa Hrgovića jer su si oni okej. Košarku često radi kolegica jer je ona bila prije u košarci. Ali, ako je nema taj dan to ne znači da neće netko drugi raditi. Nekako dijelimo poslove po važnosti. Novinar koji je tu 10 godina radit će prvu priču, a novinar koji je tu 10 mjeseci radit će neki laganu priču“.

No, kako je već navedeno, postoje drugi kriteriji, odnosno podjele u redakcijama. Ustanovljeno je kako se u A i B redakcijama novinari dijele na mlađe i starije, odnosno iskusne i manje iskusne novinare.

Novinar A2: „Ne možeš ti ljudima koji imaju 20 godina iskustva, reći: „ajde pođi u Pulu i napravi neku priču“. Nekako se prešutno dogodi to. Ne šalješ te ljude, nego ide netko mlađi“.

Urednik B1: „Jedina je podjela - ti si iskusniji radit ćeš top priče i ti si manje iskusan pa ćeš radit priče koje nisu tako top,,.

Što se tiče C redakcije, u njoj nema nema podjele na mlađe i starije kolege, ali iskustvo je važan kriterij. Potvrđuje to jedina novinarka te redakcije: „Posao se raspoređuje u skladu s profesionalnim afinitetima, iskustvu u nekim temama i sportovima“ (Novinarka C1).

4.1. Sportske novinarke kao komentatorice

Nevezano za spol, novinare u redakcijama razlikuje sljedeće: tko vodi studijske emisije, emisije koje su dio dnevnika i tko uživo komentira sportske prijenose. U svim redakcijama, baš sve žene vode sportske minute, dok to nije slučaj sa svim muškarcima. Novinar B4 i urednik te redakcije jedini su koji ne vode emisiju. Inače, u B redakciji omjer voditelja je 2:2, što znači da redakcija ima dva voditelja i dvije voditeljice.

Novinar B4: „Ja ne vodim recimo uopće. Ja to ne bi ni volio, ja volim terene“.

Urednik B1: „Zašto bi svi bili na ekranu? Prije je bila samo jedna žena, pa kada su se ostale priključile dobili smo dvije voditeljice i dva voditelja“.

U redakciji A omjer voditelja je isti, pri čemu je u toj redakciji voditelj ujedno i dnevni urednik sporta. Urednica pojašnjava kako ne mogu svi biti urednici, pa tako ni voditelji: „To je nekakva funkcija koja dolazi sa novinarskom zrelošću. To ne može raditi neki početnik. Što se tiče svega ostalog – svi rade sve“. S druge strane, komentiranje je rezervirano isključivo za muškarce. Nijedna novinarka u tri redakcije ne komentira uživo utakmice i prijenose. Kao jedno od objašnjenja za takav podatak navode složenost i kompleksnost posla komentatora.

Novinar B6: „Da se ženi teško ostvariti kao komentator, vjerojatno je. Zato što je to jedna izuzetno zahtjevna stvar, a javna je. Nije se lako nositi s kritikama, ljudi su okrutni, znaju biti svakakvi. Znam i sam“.

Treba napomenuti kako iz redakcije C nisu svi novinari sudjelovali u istraživanju, zbog čega je o podijeli rada teško govoriti iz perspektive urednika. No, poznato je kako u redakciji C, od ispitanih novinara, dvojica su komentatori. Ponovno, i u ovom slučaju je redakcija C specifična. Komentatorski posao nerijetko dobivaju vanjski suradnici i novinari koji nisu zaposlenici njihove redakcije. Među njima je i novinarka koja komentira jedrenje. Međutim, kako urednik C redakcije nije pristao na intervju, nije poznato zašto se uz 12 stalnih novinara, redakciji priključuju druge kolege. U A redakciji, od 9 novinara, trojica komentiraju borilačke vještine i nogomet. Uostalom, ta dva sporta uglavnom se i prenose se na njihovoj televiziji. Može se reći

da je komentatora doista malo na televizijama, jer u redakciji B samo jedan novinar ima status komentatora.

Novinar B6: „Specijalizirao sam se za te neke stvari kao što su rukomet, košarka, nogomet, skijanje. Jedini sam u redakciji koji se specijalizirao za nešto i koji komentira“.

Manjak žena komentatorica, novinari pripisuju njihovoj nezainteresiranosti za taj dio posla. U A i B redakciji napominju da su žene slobodne baviti se komentiranjem, ali da nije bilo interesa. Ni kod pojedinih muškaraca nema zanimanja za komentiranje utakmica.

Novinar A4: „Ja ne komentiram nogomet. Jer su njih dvojica trojica bolji od mene i nema potrebe da ja komentiram nogomet. Tako ga ne komentiraju ni moje dvije kolegice“.

Treba reći i da se na A i B televiziji prenose samo nogomet, rukomet i borilačke vještine. Stoga, čak i da drugi članovi redakcije žele komentirati sport koji ih zanima, izbor je znatno sužen.

Novinar A2: „Da ima neki još sport koji prenosimo dodatno, možda bi se i žene ste strane uključile da komentiraju. Ovako se bave nekim uredničkim poslom, rade u režiji i govore nam što treba“.

Urednik B1: „Fali žena. Bila je Lana Banely za taekwondo na HRT-u, ali načelno nema. Što se komentatorica tiče, mi ih nemamo. Ali, nema baš ni prostora. Kroz godinu imamo rukometna prvenstva i Hrgovića kojeg prenosimo“.

Intervjuirani novinari pojašnjavaju da je sportskih novinarki općenito premalo. Sukladno tom podatku, zaključuju da manje sportskih novinarki znači i manjih broj žena koje zanima komentatorska pozicija.

Novinarka B5: „Često su me pitali zašto ne komentiram košarku. Ja se ne osjećam ugodno još u tome. To bi bilo kao da idem biti glavna urednica nekog informativnog programa. Možda nisam još kapacitet za to i ne želim se precijeniti“.

Urednica A1: „Recimo, kolegica s druge televizije je fenomenalan komentator jedrenja na HRT-u, to nije ni muški ni ženski sport nego sport kao svi drugi. Tako da, mislim da nije tu stvar diskriminacije koliko je stvar malog broja uopće žena u sportskom novinarstvu“.

Urednica A redakcije davno je komentirala umjetničko klizanje i gimnastiku. Kako kaže, puno brže je došla „na red“ za klizanje nego što bi, primjerice, to bio slučaj s nogometom: „Ti si se kao mladi novinar upisivao na komentatorsku listu na HTV-u i čekao svoj red. Naravno, ako si htio u nogomet morao bi čekati da pomru svi ili odu u penziju jer si bio zadnji od njih 50“.

Dio intervjuiranih novinara tvrdi da su muškarci kao komentatori stvar tradicije, posebno kada je riječ o prijenosu nogometnih utakmica.

Novinar B6: „Tu su cure najmanje zastupljene, ali to je i najteže. Ne zato što su cure, nego zato što je u novinarstvu, u toj strukturi posla, komentiranje zadnja i najviša stepenica kojoj sve drugo prethodi“.

Novinar B4: „Komentiranje je jedna razina fanatizma. Ja se ne bi u tome osjećao ugodno. Nisam možda ni sam spreman za to. Nikome se nije dogodilo da je došao i rekao: „ti si žensko i ne možeš komentirati utakmice“.

Novinar A3: „Na Areni ima kolegica koja komentira. Lea radi to sjajno. Ni po čemu se ne razlikuje od svojih muških kolega. Treba joj, naravno, još iskustva, ali lijepo ju je čuti. Niti u jednom trenu nisam pomislio: ajme meni vidi ženu komentira nogomet“.

U sve tri redakcije složni su da posrijedi nije diskriminacija žena kao sportskih komentatorica. Ne vjeruju ni da publika danas novinarku smatra manje upućenima za taj dio posla, kako se pokazalo u provedenim istraživanjima drugdje (Ordman i Zillman, 1994. prema Mudric i Lin, 2017:94).

Urednica A1: „Da je meni kolegica rekla da hoće komentirati nogomet i da je dobra u tome – komentirala bi nogomet! Ni ona ni ja nismo imale želju za to. Ja iskreno najmanje od svega pratim nogomet. Pratim ga, ali ne baš sada nešto studiozno“

Novinar A4: „Znam kad smo tek počeli raditi nogometne utakmice na našoj televiziji, tad je bilo malo, i to nismo mi rekli, nego naše cure - nismo baš sigurne bi li u Hrvatskoj prihvatili ženskog komentatora. Ja mislim da ne bi nitko to doživio loše“.

Novinar B4: „Komentatori su uvijek bili muški iako ja nemam ništa protiv da to budu žene. Ja ne bih gurao na silu ženu da to radi ako njoj to nije ugodno. Možda se ona sto puta bolje osjeća uz ring, u javljanju uživo, u mix zoni“.

Intervjuirani novinari komentiranje vide kao zadnju stepenicu kojoj sve prethodi, između ostalog i izvještavanje sa Svjetskih, Europskih prvenstava i Olimpijada. Ni to ne rade svi, što je u isto vrijeme stvar preferencija, ali i staža. U redakciji A dio novinara ima i po 20 godina iskustva. Puno njih u toj redakciji ima obitelji i djecu, stoga ih se povremeno štedi. Drugim riječima, nisu uvijek na terenu i češće odrađuju uredski posao. U redakciji A to se odnosi i na muškarce i na žene. Štede se katkad svojom voljom, kao novinarka A7: „Zadnjih par godina ja nemam nekakvu želju pratiti sad i ići s reprezentacijom okolo jer imam djecu i nije mi to više

baš dobro sve i lagano za posložiti. Ne ide se to po spolu“. Njezino mišljenje dijeli i urednica: „Ja radim 25 godina, kolegica 20, mi smo stvarno prošle sve. Nema sporta s kojeg nismo izvještavale ili kojeg nismo radili. Ne da mi se više hopsati po terenu 15 sat“. U B i C redakciji žene nisu izražavale manjak želje za odlaskom na velika natjecanja.

4.2. Podjela tema i sportova

Na pitanje: „Postoje li teme odnosno sportovi koje obrađuju samo muškarci ili samo žene?“, svih 20 novinara i urednika tvrdi kako to nije slučaj u njihovim redakcijama.

Urednica A1: „Ne gleda se to po spolu. Može netko doći i reći: „Joj, ja bi radio ovu temu jer mi je baš super to za raditi“. Mislim, to je normalno, ali nema veze sa spolom“.

Novinar B4: „Više je stvar koliko je tko dobar u ostvarivanju kontakata. To je novinarstvo. Tko može dobiti najjaču priču, on će biti taj koji će je raditi i to nema nikakve veze sa spolom. Mislim da se nikada ne bi trebalo ništa gledati po spolu, novinar nema spol. Novinar si.“

Novinar C3: „Sportovi u redakciji rade se prema interesu. Mila Horvat je radila puno nogometnih emisija i odlično je to radila kad je bila u našoj redakciji, a radi to i sad na drugim televizijama. Nema muških i ženskih sportova pri podjeli“.

Prednost pri odabiru tema nemaju ni muškarci ni žene u nijednoj redakciji. U redakciji A prednost imaju samo oni koji su upućeniji u dodijeljenju temu. Iste uvjete treba ispuniti novinar u redakciji C.

Novinar A8: „Ja recimo rijetko radim košarku. Kad moram napravim nekakav intervju i prilog. Ja u tome nisam, pa to uzme kolega koji je više u tome. Urednica će recimo najčešće progurat priču o umjetničkom klizanju jer ga je ona trenirala i uvijek je vezana uz taj sport. Ali, ne zato što je ona žena. Da sam ja to pratio ili da sam to trenirao, vjerojatno bi ja to pratio“.

Novinar A9: „Ako tebe sad zanima umjetničko klizanje ili hokej na travi moraš ispuniti neke kriterije zašto je to dovoljno jako i zanimljivo da bude dio Dnevnika, ali apsolutno nema nikakvih ograničenja“.

Novinar C5: „Odabir sportova isključivo je osobna stvar svakog kolege ili kolegice ovisno i znanju o tom sportu. Jednako tako je i sa odabirom određenih tema – svakome je prepušteno na volju do odabere temu ili sport koji želi pratiti i izvještavati“.

U redakciji B slažu se da razlika među kolegama kod biranja tema, nema. Kako kažu, onaj tko prati određeni sport prije će dobiti tu temu od onoga tko nije toliko upućen. Osim toga, važan

faktor prilikom odabira tema je dnevni raspored. Unatoč jednoglasnom mišljenju kako razlika među novinarima nema, neki napominju da su žene u jednoj vrsti prednosti.

Novinar B4: „Pokušavali smo doći do Cice Kranjčara. Mi smo ga svi zvali, slali mu poruke, a kolegica ga nazove s WhatsAppa i dobije Cicu. Kod nas će cure dobiti puno prije neku priču, jer nitko od sugovornika ne želi odbiti ženu. Nisi frajer ako se ne javiš ženi na poziv“.

Novinar iz redakcije A vjeruje kako je fizički izgled presudan kako kod muškaraca tako i kod žena. Izgled je na televiziji, po njegovom mišljenju, važniji faktor nego u drugim medijima. S njim se slaže i drugi kolega.

Novinar A6: „Postoji mi razlika kad gledam tipa koji liči na nešto i pristojno je obučen, a imaš i likova koji niti izgledaju nit su obučeni. Pa sad dodaj curu koja zna raditi i koja lijepo izgleda. Pa da mi daš izvještaj s iste utakmice na tri kanala, nemam dileme koga ću gledati. To je taj dio pozitivne diskriminacije. To im može biti samo plus“.

Novinar A2: „Mene je godinama bolilo briga što nosim. Radim intervju s Mandžukićem i nosim Tom i Jerry majicu. S godinama shvatiš da to nekoga živcira i da to nije za širu publiku. Da se ne lažemo, bitan je izgled. Nema sumnje, koliko god ti znala ili znao, ako imaš ispodprosječan izgleda, bit će ti puno teže. Pogotovo danas. Ja mislim da prije to nije bilo toliko bitno kao danas“.

Publika nogomet ocjenjuje kao muški sport, te vjeruju kako bi o njemu trebali izvještavati isključivo muškarci. Jednako tako, na odbojku se gleda kao na ženski sport zbog čega je mnogima primjerenije da o odbojci izvještavaju upravo žene. Čak se negativno ocjenjuje ako „ženski“ sport pokrivaju muškarci (Mudrić i Lin, 2017:89). Isto to primjećuju ispitani sportski novinari, iako se ne slažu s tim.

Novinar A2: „Te neke sportove koji su van mainstrema za Hrvatsku publiku, tipa umjetničko klizanje, vežemo za žene. Neki sportovi se vežu uz dame, uz ženske glasove“.

Usprkos mišljenju javnosti kako postoje muški i ženski sportovi, u sve tri redakcije novinari odbacuju takve podjele. Napominju da takvi stereotipi dolaze od strane publika, nikako od strane sportskih novinara.

Novinar C4: „Danas je ženska reprezentacija pobijedila Paragvaj i to pratimo svi. Neće sad kolegica doći to pratiti jer je žena“.

Novinar A8: „Žene kod nas imaju apsolutno ravnopravan status. I ljudski i profesionalno smo mi super. To su neki glupi uvriježeni stari stereotipi. Ja sam odgajan da ne gledam na poslove kao na muške ili ženske“.

U njihovim redakcijama svi rade sve. Na pitanje: „Postoji li razlika tko izvještava o popularnim sportovima kao što su nogomet rukomet, košarka vaterpolo, skijanje, boks, a tko pokriva sportove poput jedrenja, plivanja, atletike i odbojke?“, 19 ispitanika odgovara s „ne“. Jedna ispitanica smatra da uopće ne postoji podjela na popularne i manje popularne sportove.

Novinarka C1: „Ne postoji takva vrsta podjele, niti se može definirati što su popularni i manje popularni sportovi. Posao se raspoređuje u skladu s profesionalnim afinitetima, iskustvu u nekim temama i sportovima, te dnevnom i mjesečnom planu rada“.

Zanimljivo je iskustvo novinara B redakcije koji kaže da njegova urednica potiče sve novinare da rade razne teme. Pa čak i onda kada nisu u potpunosti upućeni u njih.

Novinar A8: „Ona često potiče, pogotovo nas koji samo nogomet pratimo, da radimo nekakve pozitivne priče, pod navodnicima, malih sportaša i malih sportova“.

O novinaru koji izvještava samo o jednoj temi, piše i Miroslav Vasilj u svojoj knjizi Sportsko novinarstvo. Vasilj tvrdi da novinar koji se specijalizira za samo jedan sport ili samo jedan klub, ne može napredovati. „Takvi novinari dobivaju naziv fah-idiota s obzirom da ne vide dalje od svoje oblasti“ (cit. prema Vasilj, 2014:27-28). Shodno tome, može se pozitivno ocijeniti pokušaj urednice A redakcije da njezini novinari budu polivalentni i svestrani. Nadalje, na pitanje: „Postoje li sportovi o kojima izvještavaju samo muškarci ili samo žene“, svi odgovaraju s „ne“.

Novinarka C1: „Ne postoje ni teme, ni sportovi koji su rezervirani isključivo za muški rod. Sve ovisi o osobnim afinitetima pojedinca, iako je uvriježeno da u glavnini slučajeva muškarci pokrivaju nogometne teme, neke kolegice se i tu pokušavaju ravnopravno nositi“.

Kako bi dočarali da u njihovim redakcijama nema baš nikakvih podjela, novinari i novinarke daju osobne primjere.

Urednik B1: „Kad pogledaš rukometno prvenstvo koje kod nas ide, jedna novinarka bila je na terenu, druga u studiju. Doduše samo privremeno dok je kolega imao koronu. Ali, prije toga je odradila cijelo žensko rukometno prvenstvo u studiju“.

Novinar C4: „Recimo, kolegica radi više stvari vezano za tenis, a dečki više rade nogomet. Nema sad tu pravila. Tu je više riječ o preferencijama“.

Novinar A5: „Kolegice su napravile hrpu nogometnih priloga. A kada već spominjemo klizanje, ja sam prije jedno godinu dana radio neki prilog na Velesajmu o brzoklizačima. Tako mi je pao grah taj dan“.

Sportske novinarke u drugim istraživanjima, svjedoče kako im je najveći problem dostići jednakost prilikom biranja tema. Odnosno, njihovi muški kolege imaju prednost kada je nogomet u pitanju (Spiliopoulos i dr., 2020:689). Na sve tri televizije s nacionalnom koncesijom u Hrvatskoj, može se reći, novinarke nisu imale problema kada su htjele obrađivati teme vezane za nogomet.

Novinarka A7: „Ja sam recimo 2006. putovala na Svjetsko prvenstvo u Njemačkoj. Bila sam gore tri tjedna dok je gore bila naša repka. A u redakciji su za to vrijeme bila dvojica kolega koji prate nogomet. 2008. nam se priključio još jedan muški kolega, a ja sam svejedno bila na Europskom prvenstvu s repkom“.

Novinarka B5: „Ako ti dogovoriš jaku priču ili manje jaku ti tu imaš prednost. Nema tu, je li on dogovorio Slavena Bilića ili ja. Ako sam ga ja dogovorila ja ću ga raditi“.

Novinar C3: „Ne bih rekao da postoji diskriminacija. Mila Horvat je radila puno nogometnih emisija i odlično je to radila kad je bila u našoj redakciji, a radi to i sad na drugim televizijama“.

4.3. Znanje o sportu

Nema ih u jednakoj mjeri kao njihovih muških kolega prvenstveno zbog diskriminacija i predrasuda koje podjednako ima publika i kolege novinari. Zbog predrasuda, sportske novinarke se smatra manje upućenima u sport, a posebno nogomet (Boyle 2006. prema Franks i O'Neill, 2016:488). Pitanje vlada li u njihovim redakcijama atmosfera „muškarci o sportu znaju više“, donijelo je različita razmišljanja i stavove. Novinar iz A redakcije, primjerice znanje dijeli na: znanje o poslu i faktografsko znanje. Prvo se odnosi na organizaciju rada, planiranje snimanje i poznavanje vizualnih paketa. Upravo znanje o poslu, prema mišljenju novinara A2 čini 70% do 80% posla. Tvrdi kako faktografskog znanje o sportu muškarci u njihovoj redakciji imaju više, međutim naglašava da je to samo 20% posla.

Novinar A2: „Faktografsko znanje – da. Znamo mi između sebe tko zna više ili manje. Što se tiče žena. Da. Vlada ta atmosfera kao da imaju manje znanja“.

No, postoji važniji dio posla sportskog novinara. Novinar A2 objašnjava kako su kontakti najvažniji segment njihova posla. Što bi značilo da u redakciji prednost ima onaj tko ima bolje kontakte.

Novinar A2: „Urednica je radila priču o transferima i nazvala je našeg sportskog menadžera koji je došao na televiziju da bi njoj dao izjavu. Nekom mlađem to ne bi napravio. On je došao baš zbog nje. To je nešto što dobiješ s godinama“.

Od ukupno 20 ispitanih novinara u ovom istraživanju, 18 ih smatra kako u redakcijama ne vlada atmosfera „muškarci o sportu znaju više“.

Novinar A3: „Naše dvije kolegice koje rade s nama, znaju jako puno u nekim određenim sportovima. Znaju više od nas mušakraca. Netko zna više o nečemu, to je individualno, nema veze sa spolom kod nas.“

Novinarka C1: „Sportsko novinarstvo nije kviz znanja, već sveobuhvatni posao koji osim znanja čine i mnogi drugi faktori“.

Novinarka B3: „Mi žene smo pedantnije, više pročitamo, više se nekada pripremamo za teren. Kada sam na terenu s muškim kolegama mogu ravnopravno sudjelovati s njim u raspravi. Nema više toga da znaju oni više od nas“.

Iako je dvoje novinara iz redakcije A i jedan iz redakcije B odgovorilo kako muškarci imaju više znanja o sportu, taj odgovor bio je u kontekstu nogometa. Nitko od njih nije izričito odgovorio s „da“. Drže kako je znanje individualno te da postoje sportske teme o kojima pojedinci znaju više.

Novinar A6: „Cure će same reći da naravno da prate utakmice mimo radnog vremena, možda ja imam predrasude, i kroz razgovore s njima sam to shvatio, mi to puno više pratimo. Ako postoji razlika, onda je to ta žeđ za sportom mimo onoga što ti posao diktira“.

Novinar A8: Naša atmosfera je zdrava. I nema toga vi ste žene, a mi smo muški. Iskren odgovor je – da. Ali kada govorimo o određenim stvarima. Meni će kolegica i sama reći, daj ti napravi neki prilog o nogometu jer si ti više u tome.

S druge strane, novinarka A1 ne misli da muškarci o sportu znaju više. Upravo suprotno, objašnjava kako su ona i kolegica bolje upućene u posao, što je rezultat njihovog većeg iskustva: „Ma to se prepucavamo, ali znaju oni da ne znaju više, ipak smo mi starije“ (Novinarka A7). Njezin redakcijski kolega, smatra kako je stigma „Muškarci o sportu znaju više“ i dalje prisutna, ali ne među sportskim novinarima.

Novinar A9: „Generalno postoji ta spika u birtiji i na ulici. Mislim da takve stigme nema u krugu sportskih novinara. Ako imaš mišljenje o nekome da zna manje, onda to nije zato što je žena, nego to može biti i kod muškog kolege kod kojeg vidiš rupe u znanju ili krive podatke“.

4.3. Zašto muškarci dominiraju?

Unatoč tome što ukupno više žena završava studij novinarstva nego muškaraca, i dalje su žene marginalizirane (Chambers i drugi, 2004. prema Franks i O'Neill, 2016:476). U području političkog novinarstva, novinarke imaju gotovo izjednačen status s muškim kolegama, dok je sportsko novinarstvo još uvijek muška oaza. Za sportske minute često se kaže da su napravljene „od muškaraca za muškarce“ (Franks i O'Neil, 2016:477)), jer naime, žene, nisu uspjele dosegnuti kritičnu masu ni u jednom području: televiziji, tisku ili u online sportskim izdanjima (Hardin, 2013:242). Sportske redakcije, unatoč većoj vidljivosti žena na ekranu i na terenu, kritizira se kao mjesto najveće rodne neravnopravnosti kada se govori o tome kome je dozvoljeno o kojim sportovima izvještavati, te kako se obrađuju pojedini sportovi i sportaši (Chambers i drugi, 2004. prema Franks i O'Neill, 2016:477). Usprkos svemu navedenom, teze iz prijašnjih istraživanja, ne mogu se primijeniti na sportske redakcije u ovom istraživanju.

Novinar A3: „Mislim da se u posljednje vrijeme sve više žena etabilira u tom polju. Danas čak postoje žene koje se bave komentiranjem utakmica, na Areni ima kolegica koja komentira. Lea radi to sjajno. Ni po čemu se ne razlikuje od svojih muških kolega“.

Sportske novinarke na televiziji značajnije pridonose ravnopravnosti spolova unutar sportskih redakcija. Ravnopravnosti pridonose ne samo kao voditeljica, nego i kao ključne sportske figure. Franks i O'Neill spominju u tom kontekstu Gabby Logan koja vodi nogometnu emisiju na BBC-u i Clare Balding koja je proglašena sportskom novinarkom godine zbog prijenosa Olimpijskih igara 2012. godine (Franks i O'Neill, 2016:479). Korak naprijed posljednjih nekoliko godina napravila je i Hrvatska. Barem tako to vide sportski novinari.

Novinar B2: „Najjače teme kod nas su radile žene. Za vrijeme ženskog rukometnog prvenstva imali smo sukomentatoricu i stručnu komentatoricu u studiju zajedno s našom novinarkom. Općenito da prenosimo ženski rukomet – tu smo valjda jedini“.

Osim što vode emisije, odrađuju javljanja uživo, rade priloge, novinarke su i dnevne urednice. Doduše, od tri redakcije, samo u jednoj je glavna urednica žena. Brojni primjećuju da se sve više žena bavi sportskim novinarstvom. Smatraju „brojke ne pokazuju pravo stanje stvari“ te ne vide „razloga za brigu, a ni za pljeskanje“. Na pitanje je li trenutačan broj žena u sportskom novinarstvu dovoljan da bismo govorili o ravnopravnosti spolova, urednica A redakcije daje sljedeći odgovor:

Urednica A1: „Mislim da nije. Ako gledam nacionalne televizije i koliko ima novinarki u sportskim redakcijama. I dalje ih ima malo. Ali, ja kao urednik ne bi zaposlila nekoga zato što je žena. Ne, zaposlit ću, bilo žena ili muško, zato što ću vidjet da nam treba takav kadar“.

4.4. Interesi i afiniteti sportskih novinarki

U sportskim redakcijama na tri televizije s nacionalnom koncesijom, razlika u omjeru muškaraca i žena je velika. Naime, žena je samo 25%, sve ostalo su muškarci. Za objašnjenje takve pojave, najčešće se davao odgovor: „muškarci su valjda i dalje više zainteresirani za sport od žena“. Bilo je i onih koji neravnopravan broj žena uspoređuju sa ženama i muškarcima na tribinama. Prema njihovom mišljenju puno je manje žena na tribinama zbog čega ih ne čudi manje zanimanje žena za sportsko novinarstvo: „Ako je na stadionu 5 posto žena, zašto bi novinarki trebalo biti 40 posto“ (Novinar A6). Novinari smatraju da se žene ne interesiraju za sport u jednakoj mjeri kao muškarci.

Urednica A1: „To je nešto što ja vidim kroz svoj kćer koja ima 15 godina i koja trenira. Voli sport, prati sport od malena. Ona je jedina u svom društvu koja prati sport, ali je zanimljivo da je jedna od jedna rijetkih, ali danas vam ni dečki ne prate sport kao prije“.

Sportski novinari napominje kako je riječ o afinitetima i interesima, nikako o diskriminaciji.

Novinar B6: „Možemo mi sada govoriti da su to nekakvi stereotipi i klišeji, ali jednostavno je tako. Stvar je interesa. Ja bih rekao da žene imaju manji interes za bavljenjem ovim poslom nego muškarci“.

Novinar A4: „Jednostavno je statistička stvar takva da žene sport manje zanima. Manje je žena na utakmicama. Manje je ženskih gledatelja. Di ćeš više od toga pokazatelja da muškarci prate više sport“.

Iako se u karijeri nije susretala s predrasudama, novinarka B redakcije, koja je na televiziju došla još kao studentica, imala je poteškoća prilikom opredjeljenja za sportsko novinarstvo.

Novinarka B3: „Ja se sjećam svog prvog urednika koji mi je govorio da sam perspektivna i da je za mene bolje ostati u informativi. Govorio je da je bolje da pratim ozbiljnije priče kao što su školstvo i zdravstvo. Da ću tu imati više prilike za razviti se i napredovati, a da je sport onih zadnjih dvije minute koje su nebitne i u smislu - njih može raditi bilo tko“.

Dio novinara u ovom istraživanju, tvrdi da žene koje su se dosada prijavljivale za posao u njihovim redakcijama, nisu bile spremne obavljati sve zadaće u redakciji.

Novinarka C1: „Mnogi dođu u zabludi i brzo se razočaraju jer očekuju da posao traje koliko i neka utakmica, a smetnu s uma koliko je to slojevit put koji se sastoji od mnogo faktora, puno pripreme, znanja i socijalne inteligencije. Za razliku od bogatih TV kuća kod nas svatko radi 90 % posla sam“.

U A i B redakcije to je naročito primjećeno kod mlađih kolegica koje postavljaju uvjete koje muškarci ne postavljaju.

Novinarka A7: „To su uvjeti u smislu – „Ja ne bi baš na teren. Ako baš ne moram ne bi išla. Ne bi baš pratila atletiku. Možda bi radije radila u studiju.“ Svi žele preskočiti tu stepenicu terena. Mislim da cure više zanima onaj dio da im netko napiše najavu, i ona se sredi i stane ispred kamere.

Urednik B1: „Žene koje su se javljale do sada, čast iznimkama, su htjele biti na ekranu. „Ja bi bila sportska voditeljica“. U prijevodu ja bi bila na ekranu, ja bi se gledala kako vodim“.

Jedan od razloga zašto na svjetskoj razini nedostaje sportskih novinarki je i mogućnost napretka. Prema Hardin i Shain, kriteriji za žene nisu isti, pa samim time nemaju jednake izgleda za napredak (Hardin i Shain, 2006:326). 71,7% sportskih novinarki u Hrvatskoj i regiji smatra da im je teže napredovati jer su žene (Gašparić, 2020:32). Suprotnog mišljenja su intervjuirani novinari u ovom istraživanju.

Novinar A9: „Kod nas nema toga. Najbolji primjer je to što nam je urednica žena koja je iznad svih nas u našoj redakciji. Ona je ta čija je zadnja. To ti najviše govori koliko su bitne reference i iskustvo“.

Novinarka B5: „Te nekakve predrasude i stereotipe treba ostaviti u 19. stoljeću. Ja nisam imala ništa manje prilika za napredak od muških kolega. U našoj firmi imamo priliku za napredak“.

Osim što u svim redakcijama žene rade baš sve, novinari tumače kako napredak ovisi o njihovim sposobnostima. Novinar kojeg je mentorirala Milka Babović kaže kako je i ona sama spominjala da su joj znali reći da je za kuhinju, ne za sportsko novinarstvo. Ispitanici u ovom istraživanju ocjenjuju kako su diskriminacije u smislu napretka dio prošlosti, a predrasuda je danas manje. Potvrđuju to osobnim iskustvima.

Novinar A4: „Nisam sreo u životu nekog muškarac koji bi se osjetio privilegiran niti ženu koja bi se osjetila da joj se nešto prijeći, da je se gleda ispod oka, da nešto ne može“.

Novinarka B3: „. Kada sam ušla u sportsku redakciju, bila sam i reporterka i voditeljica odmah. nisam osjetila nikada u svojoj karijeri da mi je nešto zabranjeno, da sam negdje stavljena po strani“.

Novinar C3: „Da podsjetim, jedna od prvih i najdugovječnijih urednica bila je legendarna Milka Babović od koje je većina kolega starije generacije učilo i izuzetno je cijenilo“.

Tek jedan od ispitanih novinara priznaje kako u sportskom novinarstvu žene nemaju jednake mogućnosti za napredak kao muškarci. Pretpostavlja da je razlog stav kako je sportsko novinarstvo muški posao. On ne dijeli takvo mišljenje, i ističe da u njegovoj redakciji takva diskriminacija ne postoji.

Novinar A8: „Postoje iznimke koje se probiju ili isplivaju i mislim da je to premalo. Vjerujem da su više iznimke, kao naša urednica koja je u tome napravila karijeru. Ali, bojim se da nemaju jednake mogućnosti“.

4.5. Tko su sportski novinari?

Novinar A9 konstatira sljedeće: „većina sportskih novinara propali su sportaši koji nisu uspjeli u tome pa se idu ovako ostvariti, da ostanu blizu sporta“. Dodaje da se bavio raznim sportovima, ali da nije bio dovoljno talentiran, zbog čega postaje sportski novinar. Sportske ozljede spriječile su novinarku iste redakcije da nastavi s tenisom. Zbog fakulteta, kasnije i studentskog posla na televiziji, novinar B4 odustaje od priprema za Olimpijske igre u streljaštvu. Da su sportski novinari specifični sugerira i Stjepan Malović kada piše: „Novinar koji prati školstvo ne provodi dane u učionicama sudjelujući u nastavi, a onaj koji prati zdravlje ne prati neurokirurga iz operacije u operaciju. Sportski novinari čine upravo to. Oni žive životom sporta ili kluba koje prate“ (cit. prema Malović, 2005: 305). I doista, ovim istraživanjem pokazalo se kako su svi ispitani sportski novinari bili profesionalni ili rekreativni sportaši. Svih 20 sportskih novinara bavilo se sportom, neki se još uvijek bave, a gotovo svi barem neki sport prate i izvan posla.

Novinar C5: „Bavio sam se košarkom a nakon toga i veslanjem do svoje 25 godine. Bavljenje sportom svakako je bio jedan od razloga zbog kojeg samo odabrao profesiju sportskog novinara“.

Novinar B5: „Cijeli život sam u sportu. Ali i roditelji su mi bili novinari. Svidio mi se njihov način života. Kreću se među ljudima i nemaju tipično radno vrijeme“

Makar nisu svi ispitani novinari oduvijek znali da će biti sportski novinari, njih 16 studiralo je upravo novinarstvo. Čak 15 ih je studiralo na Fakultetu političkih znanost, a jedan novinar na Hrvatskim studijima. Ostali su u novinarstvo ušli s diplomama iz poduzetništva, socijalnog

rada, filozofije i povijesti religije i prava. Svih 20 novinara koji su sudjelovali u istraživanju, osim bavljenja sportom, veže ljubav prema sportu.

Novinar A2: „Kao klinac se sjećam da bi Peticu gledao. To je bila legendarna emisija moje generacije. Onda bi u 23 sata bila emisije na Eurosportu koja se zvala Fight club. Bila je to emisija o boričkim sportovima i to je nešto što zaista nisam propuštao“.

Novinar A5: „Kao klinac navukao sam se na sport. Bavio se sportom, pratio ga pasionirano. I onda kada sam bio apsolvant, sam vidio reklamu: „HRT, sportska redakcija raspisuje audiciju“. Pa sam probao“.

Među novinarima najpopularniji sportovi su nogomet, košarka, rukomet i tenis. Svi su se bavili barem jednim od tih sportova. S tim da se nijedna žena nije bavila nogometom, a zanimljivo je kako su neki muškarci trenirali sportove koje bi se moglo ocijeniti manje popularnima poput atletike, tajlandskog boksa, plivanja, vaterpola, veslanja i šaha. Iako je kod većine bila riječ o amaterskom bavljenju sportom, urednica A redakcije završila je školu za balet, ritmiku i ples zbog čega je kasnije komentirala umjetničko klizanje. Usto, većina novinara još na fakultetu započinje praksu u medijima.

Novinar B4: „Bio sam 2008. prvi put na televiziji na researchu i tada sam se javljao na telefone i mislio sam da je to najgori posao na svijetu. Zadnje dvije godine fakulteta došao sam na televiziju i profilirao se u sportskog novinara“.

Novinar C4: „Ja sam se prvo bavio običnim novinarstvom. Radio sam u Provjerenom na Novoj. I onda sam igrom slučaja prvo počeo raditi na radiju HRT-a. U njihovoj sportskoj redakciji. I onda sam došao na televiziju“.

Što se tiče profesionalnog staža, u A i C redakcije novinari imaju ponešto duže karijere.

Novinar A6: „Novinar kod nas ima najmanje ima 7 ili 8 godina novinarskog staža. Kolega i ja smo srednja kategorija, nekih 15 godina se bavimo poslo, a ima cura i dečkiju koji su u ovom poslu preko 20 godina“.

S druge strane, u B redakciji rade uglavnom mlađi novinari, uz tek nekoliko izuzetaka. Ta redakcija dodatno se pomladila a urednik kaže kako su morali uzeti studenta. Tvrdi da bi u nekom drugom slučaju radije uzeli iskusnijeg novinara, misleći pod tim na muškarca. Napominje, da razlog nije to što ne želi novinarku u redakciji, nego zato što smatra da brojčano više muškaraca znači i više prokušanih sportskih novinara.

Urednik B1: „Da mislim da je dobro to, ajmo dofuravati mlade i biti mlada redakcije – ne. Da su jeftiniji, da im je ovo prilika da stasaju, da se čeliče – da“.

4.6. Sportsko novinarstvo i dalje rezervirano za muškarce?

Tek dva sportska novinara, od ukupno 20 intervjuiranih, spominje izgled kao nezanemariv kriterij uspjeha kod novinarki. Spominju isto i kod muškaraca, ali dojam je, da je izgled presudniji kod žena. Takvog je mišljenja novinar A6: „Bilo gdje da imaš lijepu ženu i da zna posao, mislim da je ona bolja nego muškarac koji zna posao“. Isticanjem fizičkog izgleda kod sportskih novinarki, ozbiljno im se ugrožava legitimitet (Toro 2005. prema Mudric i Lin, 2017:85). Unatoč tome što se o njoj češće piše kao o najljepšoj novinarki nego o tome da intervjuira najpoznatije sportaše, legitimitet Dilette Leotte nije poljuljan. Njezin izgled često je u prvom planu, čak i onda kada se naizgled želi potaknuti na ravnopravnost: „Jedna od najzgodnijih sportskih novinarki na svijetu Diletta Leotta stiže uskoro u Zadar. Ideja je da gošće svojim znanjem mogu ravnopravno stajati „rame uz rame“ svojim muškim kolegama, sportskim stručnjacima“ (cit. prema Jutarnji.hr). Da se takvo što manje događa muškarcima, potvrđuju pojedini novinari.

Novinar A9: „Diletta Leotta je došla u Zadar. Pa je lik iz Večernjaka pita tko je njoj najzgodniji hrvatski nogometaš. Uvijek ćeš imat debila koji će to pitat ženu koja je u zadnje dvije godine intervjuirala sve zvijezde Serie A“.

Novinar A2: „S druge strane imaš i taj polulicemjerni moment. „Ne volim kad sam tu i kada me komentiraju zbog izgleda“. Pa ti netko može postaviti pitanje, šta radiš tu u minici, štiklama i tako izvještavaš s terena s dekolteom. To isto možeš raditi u tenisicama“.

Prethodna istraživanja neravnopravnosti spolova unutar sportskih redakcija utvrđuju da mediji sve više rade na tome da njihove sportske redakcije budu raznolike, da o sportu podjednako izvještavaju muškarci i žene (Hardin i Shain, 2006). Takve namjere pozitivno ocjenjuju novinarke, iako primjećuju kako ih se uporno ne doživljava ozbiljno ili barem ne jednako ozbiljno kao njihove kolege (Hardin i Shain, 2006:329). Na hrvatskim televizijama situacija je bitno drukčija.

Novinar A4: „Žene koje vole i prate sport rade to jednako dobro, jednako sjajno i potpuno su nama ravnopravne“.

Novinar B4: „Kod nas su cure zaštitna lica. Ja ne bih znao sad ovako nabrojati nijednog sportskog novinara svjetskog glasa, ali Diletta ću kao neko reprezentativno lice odmah izbaciti“.

Novinar C5: „Mislim da su se do sada kolegice novinarke u znanju pokazale jednako ravnopravne sa muškim kolegama a neki posao rade i bolje od njih“.

Na pitanje: „Je li sportsko novinarstvo još uvijek rezervirano za muškarce?“, većina ispitanika je odgovorila kako takav stav ne vlada u njihovim radnim sredinama.

Novinar C2: „Pogledajte vodeće svjetske redakcije poput CNN World Sport, u kojoj ekskluzivne razgovore poput onog s Leom Messijem kada je prešao u PSG vode reporterke Amanda Davies, Kate Riley ili Christina Macfarlane“.

Bilo je i odgovora poput: „Sportsko novinarstvo je rezervirano samo za one koji vole sport i žele se baviti istinski ovim poslom, neovisno o spolu“. Novinari pojašnjavaju kako brojke zvuče alarmantno, ali da statistika može biti varljiva. Dodaju da se sportsko novinarstvo želi prikazati kao „mušku oazu“, iako ona to više nije.

Novinar A9: „Sportsko novinarstvo nije bilo nikada otvorenije za žene. U smislu prihvaćanja i u smislu toga koliko je publici prirodno da se žene javljaju s terena i da čuju njihov glas“.

Nekolicina ispitanih novinara, dodaje kako bi bilo poželjno da im se pridruži više žena jer je suradnja s njima ugodna, a jedan novinar A redakcije, kaže da žene čak bolje reagiraju na stres od muškaraca. Unatoč tome što su žene poželjne u sportskim redakcijama, ne treba potencirati izjednačavanje spolova. Zaključuje tako novinar B4: „možeš imati 10 nekompetentnih žena ili 10 nekompetentnih muškaraca i što na kraju imaš. Nemaš dobar proizvod, a to je za mene najvažnije“. Od 20 intervjuiranih sportskih novinara, 17 se slaže da njihov posao nije rezerviran za jedne ili za druge. Novinari i urednica A redakcije dijele isto mišljenje, kao i urednik B redakcije. Svoje odgovore argumentiraju na sljedeći način.

Novinar A8: „Bojim se da je to kod nas i dalje dosta loše, ali vjerujem da se mijenja. Vani ih je puno više nego kod nas“.

Urednik B1: „U globalu je, ali sve manje. Na nekim televizijama kao da namjerno forsaju ženu da bude na ekranu samo zato da bude na ekranu. Ako se dofurava žena na ekran samo da bi mogli reći da imaju ženu na ekranu, to nije okej“.

Urednica A1: „Ne mislim da je to zato što vlada diskriminacija. Naprosto nema dovoljno kandidata od nas žena koje bi se htjele baviti sportskim novinarstvom“.

U redakciji C neki uopće nisu razmišljali da njihovom redakcijom dominiraju muškarci. Upravo suprotno, većina smatra da je žena sve više u sportskom novinarstvu.

Novinar C5: „Sportsko novinarstvo više nije rezervirano samo za muškarce, vidljiv je trend povećanja broja kolegica koje odlično odrađuju posao u svijetu „rezerviranom za muškarce“.

Urednica redakcije A u sportskom novinarstvu ima preko 20 godina iskustva. Kao i njezina kolegica iz C redakcije. Njihova iskustva pokazala su da su mnogi u zabludi kada je riječ o sportskom novinarstvu. Tvrde, posao nije ni približno glamurozan kako neki misle.

Urednica A1: „Uglavnom su ti sva događanja vikendom, znači tebi je vikend najjači za sve događaje. Da ne govorim praćenje događaja, nije baš da imaš sad luksuznu opremu. Sjediš Bog te pitaj gdje. Na zimi, na hladnoći. Ima tu dosta toga što nije privlačno“.

Novinarka C1: „Rijetke žene se odlučuju na toliku vrstu odricanja jer u sportskom novinarstvu nema slobodnih vikenda, blagdana i ostalih pogodnosti koje su možda dostupne u drugoj vrsti novinarskog posla“.

Konačno, svi zajedno zaključuju kako je sportsko novinarstvo posao kao svaki drugi, te da u tom slučaju ne treba miješati „kruške i jabuke“. Spolna neravnopravnost važna je tema, ali u sportskom novinarstvu neravnopravnosti po tom ključu sve je manje. Novinari iz ovog istraživanja, naglašavaju, da je situacija nekada bila izrazito loša, dok danas u sportskom novinarstvu ima mjesta za sve.

Novinar A4: „Mislim da u Hrvatskoj može bilo tko raditi bilo što pa tako i sportsko novinarstvo“.

Urednica A1: „Ja sam radila s Milkom Babović, Milka je bila jedina. Pa je onda bila Silvana, bilo ih je možda dvije. Dakle, ipak sada ima više žena u sportskom novinarstvu nego što ih je bilo prije 40 ili 50 godina“.

5. RASPRAVA

Na osnovu dobivenih odgovora u intervjuima s hrvatskim sportskim novinarkama i novinarima na tri televizije s nacionalnom koncesijom može se zaključiti nekoliko stvari. Očigledno je kako se omjeri unutar redakcija mijenjaju. Obzirom da urednici tvrde kako im se na oglase javljaju uglavnom muškarci, pa čak u nekim slučajevima 80% muškaraca, bazen iz kojeg se biraju novinari u sportu je mali. Sukladno tom podatku, broj novinarki u sportskim redakcijama je razmjeran broju kandidatkinja za taj posao.

Novinar B4: „Od kada sam ja tu jedino što se povećavao je broj žena u redakciji. Mi nismo dobili niti jednog novog muškog novinara. Više manje su nam se cure pridružile“.

Važnije od samih omjera je status u redakcijama. U redakcijama nitko nije povlašten zato što je muškarac ili žena. Samo jedan novinar smatra da mogućnosti za napredak nisu jednake, te kako bi se na tome trebalo poraditi. Većina novinara, konkretnije, njih 19 smatra kako svi imaju jednake mogućnosti. U redakcijama su novinari svjesni da jedni znaju više od drugih o pojedinim temama. Isto se odnosi i na poznavanje prilika u različitim sportovima. Upravo se po tom kriteriju se dodjeljuju zadaci, iako to ne znači da se novinari ne mogu i neće okušati u temama koje im nisu bliske. Pogotovo ako su taj dan jedini na rasporedu. U to se nebrojeno puta uvjerio novinar C4: „Tko je dežuran, mora sve pratiti. Nema toga, popularan i nepopularan sport“. Vrlo malo je onih koji bi svoje redakcije opisali kao mjesta u kojima muškarci o sportu znaju više, a to se uglavnom odnosi na nogometno znanje. Smatraju kako su muškarci jednostavno upućeniji u nogometna zbivanja. Sličnog razmišljanja bili su muškarci i u drugim istraživanjima (Mudric i Lin, 2017:94).

Iako ih se drži kao „kap vode na dlanu“, kako vole isticati muškarci u A redakciji, prednost u izboru tema nemaju ni žene ni muškarci. U A i B redakciji urednici jednako postupaju sa svima, te svi imaju pravo pokrivati svaki sport, bio to nogomet, košarka ili umjetničko klizanje. Nadalja, svi novinari rade priloge, javljanja uživo i terenski posao. Iznimka su studijske emisije i emisije u sklopu dnevnika. Ne rade ih svi muškarci, a ni sve žene. Ponovno, riječ je o izboru i željama novinara. U C redakciji na intervju nije pristao urednik pa je teško reći kako on dijeli zadatke, ali novinari tvrde, nikada nisu osjećali da netko ima prednost samo zato što je muškarac ili žena: „Odabir sportova isključivo je osobna stvar svakog kolege ili kolegice ovisno o znanju o tom sportu“ (Novinar C3). Sportskim novinarkama, dodjeljuju se puno važniji zadaci nego prije. A osim što izvještavaju s velikih sportskih natjecanja, u nekim

redakcijama žene vode glavnu riječ kao urednice i voditeljice. Ipak, treba napomenuti da je samo u B redakciji žena vodila studijsku emisiju za vrijeme velikih sportskih događanja. Što se tiče broja sportskih novinarki, nekolicina novinara smatra da nedostaje žena u sportskom novinarstvu, iako ne vjeruju da postoji namjera da ih se isključuje. I sami potiču da se što više novinarki bavi sportskim novinarstvom: „Kada ideš negdje van s reprezentacijom stvarno je na terenu i više žena nego kod nas. Ja volim sposobne, pametne, dominantne žene i pune samopouzdanja, pa mi je to lijepo vidjeti na terenu“ (Novinar A8). Na sve tri televizije novinarke ne komentiraju prijenose uživo, jer kako tvrde intervjuirani novinari, riječ je o nezainteresiranosti za taj dio posla. Novinarka B5 ne osjeća se ugodno za taj korak, dok urednica A redakcije ne bi imala ništa protiv da njezina kolegica komentira utakmice, iako nije izrazila želju za time: „Kolegica s druge televizije je fenomenalan komentator jedrenja. To nije ni muški ni ženski sport nego sport kao svi drugi. Tako da, mislim da nije tu stvar diskriminacije koliko je stvar malog broja uopće žena u sportskom novinarstvu“ (Urednica A1). Da je doista malo onih koji komentiraju, potvrđuje B redakcija. Naime, kod njih tek jedan novinar komentira prijenose uživo. Osim što pojedini novinari smatraju kako je ljepota presudna za uspješnu karijeru na televiziji, ima i onih koji prednost daju ženama kada je riječ o sugovornicima. Prema mišljenju novinara B4: „Cure imaju to neko blagotvorno djelovanje na sugovornika, nježnije su i sugovornici su pristojniji“. Njegovo zapažanje korespondira s podacima o sportskom novinarstvu u Americi. Naime, dobiveni podaci u tom istraživanju pokazuju kako je ženama lakše doći do izvora informacija (Miloch's i dr., 2005 prema Spiliopoulos i dr., 2020:688). Slično mišljenje dijele i novinarke iz Hrvatske i regije. 43,5% smatra kako im je kroz karijeru pomoglo to što su žene (Gašparić, 2020:31). Nije jasno na što se to točno odnosi, obzirom da pitanja nisu bila otvorenog tipa.

5.1. Malo ih je u redakcijama, malo ih je na tribinama

Da je sportskih novinarki puno manje nego novinara, svjesni su i novinari i novinarke u ovom istraživanju. Opće mišljenje je da podaci nisu alarmantni: „mislim da se u startu žene manje interesiraju za sport tako da dolazimo do toga da u novinarstvu manje žena želi biti sportske novinarke“ (Novinarka B3). Novinari pretežno vjeruju kako je za malobrojnost sportskih novinarki kriv interes, nikako rodna diskriminacija. Vrijedno je spomenuti opažanje nekolicine novinara, koji iz iskustva tvrde, kako žene više pretendiraju biti na ekranu, nego muškarci: „Ja sam stekao dojam da se žene preferira u ulogama voditeljica, da budu na ekranu. Mislim da žene više streme tome nego što recimo žele komentirati utakmice“ (Novinar B6).

Opažaju da su žene puno manje zainteresirane za sportsko novinarstvo i sport općenito, a to potkrjepljuju manjim brojem žena na tribinama utakmica. I doista, navijačica je na utakmicama manje, ali to ne znači da ih nema. Primijećeno je da se javlja trend ženskih navijačica, stoga se očekuje se da će ih u narednim godinama na tribinama biti sve više (Strong 2007:8). Da se to i ostvari, trude se u nogometnom klubu Dinamo. Njihova inicijativa pokušava privući navijačice, a osnivanjem ženske verzije Bad Blues Boysa pod nazivom Bad Blue Girls pokušat će povećati broj žena na utakmicama (Index Sport, 2022):

„S ponosom možemo objaviti da je registrirana Udruga Bad Blue Girls. Prva udruga navijačica jednog kluba u Hrvatskoj a i puno šire. Pozivamo sve cure, žene, majke, bake da nam se pridruže da pokažemo da smo i mi prisutne na tribinama i da naša ljubav prema Dinamu nije nikaj manja od bilo kojeg drugog navijača“ (cit. prema Index Sport).

Što se tiče bavljenja sportom, svi novinari nekada su bili sportaši. Premda je bila riječ uglavnom o rekreativnom bavljenju sportom, većina ih od malih nogu prati sport. Osim toga, jedan dio ispitanih studiralo je novinarstvo s namjerom da se bave upravo sportskim novinarstvom, a drugi se nisu ostvarili kao sportaši, pa su to kompenzirali poslom. Prema tome, nije pogrešno reći da je veća vjerojatnost da će netko postat sportski novinar, ako se nekada bavio sportom. Posljednje, ali jednako važno, novinari smatraju da sportsko novinarstvo više nije rezervirano samo za muškarce. To je vidljivo u samoj podjeli rada. Evidentno je da se sve mlađim kolegama pružaju veće prilike: „Radim već 25 godina, ne da mi se hopsat po terenu 15 sati, a ni ne mogu. Ali, zato imamo mlade nade, koji grizu, koji to vole, koji to nikada nisu vidjeli“ (Urednica A1).

5.2. Budućnost sportskog novinarstva

Sportske redakcije na tri televizije s nacionalnom koncesijom svjesne su da rodne neravnopravnosti u njihovom poslu postoje, ali najvažnije, oni ih ne zagovaraju. Činjenica je da muškarci dominiraju na tri televizije s nacionalnom koncesijom, ali sportsko novinarstvo danas je daleko od „muškog sporta“. Slikovito to opisuje jedan novinar: „Ja ne bih znao sad ovako nabrojati nijednog sportskog novinara svjetskog glasa, ali Diletta Leotte ću kao nekakvo reprezentativno lice odmah izbaciti. Omjer snaga se mijenja“ (Novinar B4). Hrvatska ima dugu tradiciju jakih ženskih figura koja je počela s Milkom Babović, a nastavila se sve do danas. Od Lane Banely, Mile Horvat, Mirne Zidarić do Ines Gode, Ivone Hemen, Anite Kajtazi Roth, Ana Marije Vuković i Leonarde Pavić. Pritom, nikako ne treba zaboraviti na muškarce u sportskom novinarstvu. Ono na čemu Hrvatska još treba poraditi je ohrabrivanje žena da se

okušaju u posljednjoj „muškoj oazi“ – komentiranju prijenosa. Pogotovo sada, kada uz tri televizije s nacionalnom koncesijom na raspolaganju imaju i druge sportske kanale.

6. ZAKLJUČAK

Provedenim istraživanjem odgovorilo se na postavljena istraživačka pitanja s početka rada. Muškarci dominiraju sportskim redakcijama, a najčešći razlog, prema mišljenju ispitanih novinara i novinarki, je manjak zainteresiranosti za sport. Vrijedan i dosad nepoznat podatak je da na razgovore za posao, u 80% slučajeva dolaze muškarci. Dobivenim podacima u ovom radu, razbijaju se stereotipi o postojanju ženskih i muških sportova, kao i tome da samo muškarci izvještavaju o nogometu. Rodne razlike u obavljanju poslova unutar redakcije i prilikom biranja tema, pokazalo se, nema. Prema tome, ove tri redakcije može se ocijeniti kao zdravim okruženjima za sve buduće novinare i novinarki. Ohrabrujuća je činjenica, da se nijedna žena u ovom istraživanju nije osjećala neravnopravnom, manje upućenom u temu ili ugroženom na poslu zbog muškaraca. Sve tri redakcije njeguju jednak položaj novinara i novinarki, što se vidi, ne samo u podjeli poslova, nego i kada se govori o poštivanju kolega. U više navrata novinari su naglašavali pozitivne strane svojih kolega, ali i njihovo poznavanje samog posla neovisno o spolu. Ovim istraživanjem ostvareni su gotovo svi postavljeni ciljevi. Dokazan je nesrazmjer broja novinara i novinarki u sportskim redakcijama, ispitana je rodna podjela tema i teza „muškarci o sportu znaju više“. Sportsko novinarstvo nije kviz znanja, pa za novinare u obavljanju njihovog posla nisu presudne činjenice, ni spol, već poznavanje ljudi, iskustvo, te želja za radom. Djelomično su istraživanjem razjašnjene zadaće novinara u svim redakcijama. Nepotpuni su podaci iz C redakcije, obzirom da svi članovi nisu sudjelovali u istraživanju. Ipak, unatoč manjkavosti uzorka, doprinos ovog rada značajan je u smislu osobnih iskustava novinara koje se dosada nije moglo čuti. Važnost ovog istraživanja leži i u tome što se napokon čuje mišljenje urednika i novinara o tome zašto je sportskih novinarki malo i kakva iskustva imaju urednici prilikom zapošljavanja. Prednost ovog istraživanja su novinari koji imaju i preko 20 godina iskustva. Upravo oni mogu usporediti kako je to bilo nekada i kako je to sada. Ako je vjerovati njima, stereotipa i predrasuda u sportskim redakcijama na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom, nema. Kako se pokazalo u ovom diplomskom radu, mogućnosti za rad unutar sportskih redakcija, jednake su za sve. Postotak od 25% sportskih novinarki zvuči kao alarmantan podatak, međutim, ovdje se valja poslužiti rečenicom koju je u ovom istraživanju izjavio jedan novinar: „statistički dio žena koje manje prate sport, jednako dobro znaju o sportu, komentiraju ga jednako dobro i izvještavaju o njemu jednako dobro“. Takva radna atmosfera, nadaju se novinari i urednici, u budućnosti bi mogla ohrabriti novinarki da se bave sportskim novinarstvom.

7. LITERATURA

Buljan, Ivan (2021) Izvještavanje o rezultatima kvalitativnih istraživanja. *Zdravstveni glasnik*, 7(2): 49-58

Dunn, Kevin (2005) *Qualitative research methods in human geography*. Melbourne: Oxford University Press.

Franks, Suzanne (2013) *Woman and Journalism* London, New York: Reuters Institute for study of Journalism, I.B. Tauris.

Franks Suzanne i O'Neill Deirdre (2016) Women reporting sport: Still a man's game? *Journalism*, 17 (4): 474-492.

Gašparić, Tea (2020) Uloga i položaj žena u sportskom novinarstvu. *Dabar*, Koprivnica: Sveučilište Sjever <https://repozitorij.unin.hr/islandora/object/unin:3579> (5.1.2022.)

Halmi, Aleksandar i Crnoja, Josipa (2003) Kvalitativna istraživanja u društvenim znanostima i humanoj ekologiji. *Socijalna ekologija*, 12(3-4): 195-210.

Hardin, Marie i Shain, Stacie (2006) "Feeling Much Smaller than You Know You Are": The Fragmented Professional Identity of Female Sports Journalists. *Critical Studies in Media Communication*, 23(4):322-338.

Ilišin, Vlasta; Gvozdanović, Anja; Potočnik, Dunja (2015) *Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj* Zagreb, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu; Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo.

Malović, Stjepan (2005) *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.

Mudrick, Michael i Lin, Carolyn A. (2017) Looking On From the Sideline: Perceived Role Congruity of Women Sports Journalists *Journal of Sports Media*, 12(2): 79-101.

Perasović, Benjamin i Bartoluci, Sunčica (2007) Sociologija sporta u hrvatskom kontekstu. *Sociologija i prostor*, 45(1): 105-119.

Planinić, Martina i Ljubičić, Ružica (2020) Žene u sportu – rodna ravnopravnost u sportu, medijima i sportskim odnosima s javnošću. *Mostariensia*, 24(1): 133-153.

Schoch, Lucie i Ohl, Fabien (2021) "How Can They Like Doing That?" The Ambivalent Definition of Legitimate Work in Sports Journalism. *Journalism Studies*, 22(3): 263-281.

Spiliopoulos, P; Mastrogiannakis, D; Kokkina, L. I Tsigilis, N. (2020) Working in a male-dominated universe: Stereotypical attitudes towards Greek female sports journalists. *Journal of Physical Activity, Nutrition and Rehabilitation*, 18(26): 685-700.

Strong, Catherine (2007) Female Journalists Shun Sports Reporting: lack of opportunity vs lack of attractiveness. *Communication Journal of New Zealand*, 8(2): 7-18.

Vasilj, Miroslav (2014) *Sportsko novinarstvo*. Zagreb/Sarajevo/Mostar: Biblioteka Komunikacij@ Synopsis.

7.1. Internetski izvori

Buva, Mia (2022) Upoznajte prvu ženu u Hrvatskoj koja prenosi nogomet: „Krenula sam od nule, a sada maštam o Ligi prvaka“ *Večernji. Hr* <https://www.vecernji.hr/showbiz/upoznajte-prvu-zenu-u-hrvatskoj-koja-prenosi-nogomet-krenula-sam-od-nule-a-sada-mastam-o-ligi-prvaka-1587234> (5.1.2022.)

Forza Italian Football, *Forzaitalianfootball.hr* <https://forzaitalianfootball.com/2021/03/has-serie-a-re-established-itself-among-the-top-3-leagues-in-europe/> (22.5.2022.)

Goldblatt, Daniel (2014) Meredith Vieira to Become First Woman to Host Olympics Primetime Show Solo *Variety.com* <https://variety.com/2014/tv/news/meredith-vieira-winter-olympics-host-1201103882/> (25.10.2021.)

HZSN.hr. (2014) Hrvatski zbor sportskih novinara <https://www.hzsn.hr/hr/onama/povijest-hzsn-a#> (25.10.2021.)

Hoo.hr. (2022) Hrvatski Olimpijski Odbor <https://www.hoo.hr/hr/sportasi/kategorizirani-sportasi> (15.5.2022.)

Index Sport (2022) Osnovane Bad Blue Girls: Pozivamo sve cure, žene, majke, bake... *Index.hr* <https://www.index.hr/sport/clanak/osnovane-bad-blue-girls-pozivamo-sve-cure-zene-majke-bake/2370566.aspx> (15.6.2022.)

Körbler, Jurica (2019) Milka Babović, legenda hrvatskog novinarstva: „Prije par dana na mene je naletio auto. Pala sam, ali sam ujedno i strogo zavikala. Ipak sam ja stara sportašica, znam kako se pada“ *glasistre.hr* <https://www.glasistre.hr/hrvatska/milka-babovic-legenda-hrvatskog-novinarstva-prije-par-dana-na-mene-je-naletio-auto-pala-sam-ali-sam-ujedno-i-strogo-zavikala-ipak-sam-ja-stara-sportasica-znam-kako-se-pada-604424> (25.10.2021.)

Marušić, Maro (2014) Vrijeme je da napokon prestane diskriminacija. Dajte nam da Mila Horvat komentira nogomet! *Dubrovackidnevnik.net.hr*
<https://dubrovackidnevnik.net.hr/sport/vrijeme-je-da-napokon-prestane-diskriminacija-dajte-nam-da-mila-horvat-komentira-nogomet> (15.5.2022.)

NFL Staff (2022) Super Bowl LVI total viewing audience estimated at over 208 million *NFL.com*
<https://www.nfl.com/news/super-bowl-lvi-total-viewing-audience-estimated-at-over-208-million> (15.5.2022.)

Pajić, Marija (2022) Najpopularnija svjetska sportska novinarka Diletta Leotta za RTL Ekkluziv: „Voljela bih doći ovo ljeto u Hrva...“ *RTL.hr*
<https://www.rtl.hr/show/ekkluziv/najpopularnija-svjetska-sportska-novinarka-diletta-leotta-za-rtl-ekkluziv-voljela-bih-doci-ovo-ljeto-u-hrvatsku-ebcd5290-e8cd-11ec-a563-96e63390cfa3> (21.6.2022.)

Premec, Tina (2022) Sportska novinarka Diletta Leotta stiže u Hrvatsku: Boravit će u Zadru *Jutarnji.hr*
<https://www.jutarnji.hr/scena/strane-zvijezde/sportska-novinarka-diletta-leotta-stize-u-hrvatsku-boravit-ce-u-zadru-15196967> (15.5.2022.)

Reuters Staff (2018) Record audience watched 'best World Cup ever' – FIFA *Reuters.com*
<https://www.reuters.com/article/uk-soccer-worldcup-viewers-idUKKCN1OK19B>
(15.5.2022.)

Sparisci, Daniele (2021) Dazn, Ambrosini e Barzagli in squadra con Diletta Leotta. Presentata la formazione 2021/22 *Corriere.it*
https://www.corriere.it/sport/21_luglio_08/dazn-ambrosini-barzagli-squadra-diletta-leotta-presentata-formazione-202122-024ed84c-dfd6-11eb-b24b-5a8781b79240.shtml (15.5.2022.)

Sportske Novosti, HRT (2020) Milka Babović (1928-2020): nema novinara i sportaša koji je nije cijenio u preko 50 godina neumornog rada *Sportske.jutarnji.hr*
<https://sportske.jutarnji.hr/sn/sport-mix/ostali-sportovi/milka-babovic-1928-2020-nema-novinara-i-sportasa-koji-je-nije-cijenio-u-preko-50-godina-neumornog-rada-15039194>
(15.5.2022.)

Statista, Average cost of a 30-second Super Bowl TV commercial in the United States from 2002 to 2022 *Statista.com*
<https://www.statista.com/statistics/217134/total-advertisement-revenue-of-super-bowls/> (15.5.2022.)

8. SAŽETAK

Za sportsko novinarstvo nerijetko se kaže kako je rezervirano za muškarce, te se smatra kako je to jedan od razloga zašto je žena manje u sportskim redakcijama. Pitanje je, je li podzastupljenost sportskih novinarki u korelaciji s neravnopravnosti prilikom podjele zadataka. U sportskim redakcijama na tri hrvatske televizije s nacionalnom koncesijom dominiraju muškarci. Ne samo kao novinari nego i kao urednici. Tek je jedna žena na uredničkoj poziciji. Uočeno je i da novinarke u redakcijama koje obuhvaća istraživanje, uglavnom imaju više godina staža od svojih kolega. Provedeni su polustrukturirani intervjui u sportskim redakcijama kako bi se dobila jasnija slika o položaju sportskih novinarki. Zaključeno je da sportski novinari, neovisno o spolu, imaju jednake mogućnosti za napredak. Žene i muškarci u sportskim redakcijama pokrivaju sve sportove podjednako, a ako to i nije slučaj, riječ je o preferencijama zaposlenih, ne o rodnoj diskriminaciji. „Muškarci o sportu znaju više“, fraza je koja se povremeno spominje u kontekstu nogometa, iako ona već blijedi. Hrvatske sportske novinarke pokazuju svoju izvrsnost i stručnost, te bez problema konkuriraju kolegama u ovom „muškom poslu“. Primijećeno je kako se mali broj žena želi baviti sportskim novinarstvom. Takva situacija povezuje se s neshvaćanjem obima posla u sportskim redakcijama. Mlade novinarke pretendiraju biti voditeljice, a manje novinarke na terenu, zbog čega se urednici teže odlučuju za takve kandidate na razgovoru za posao. Rodne diskriminacije u pogledu podjele zadataka ili sportova, nema.

Ključne riječi: *sportsko novinarstvo, sportske novinarke, rodna neravnopravnost, stereotipi*

SUMMARY

Sports journalism is often thought to be reserved for men, which is one of the reasons why there are fewer women in sports newsrooms. Uneven task distribution and the absence of female sports journalists may or may not be connected. Men prevail in the sports newsrooms of the three Croatian television channels with national concessions. They are not only journalists, but also editors. There is only one woman working as the editor. In the research's examined newsrooms, it was also discovered that female journalists often had more years of

experience than their male colleagues. Semi-structured interviews were conducted among sports newsrooms to better understand the status of female sports journalists. It was determined that sports journalists, regardless of gender, have equal career opportunities. Men and women cover all sports equally, if this isn't the case, it's due to employee preferences rather than gender bias. There are times when the phrase "Men know more about sports" is used in reference to football. But this adage is already losing its relevance. With their education and experience, Croatian sports journalists prove they can compete with their male counterparts. Even in sports journalism, which is frequently seen as a "man's" profession. A tiny percentage of women have been seen to be interested in sports journalism. Such an instance is connected to a lack of comprehension of what a sports journalist's profession entails. Editors and journalists claim that young female journalists would prefer to work as presenters than as field reporters. Because of this, selecting such applicants during a job interview can be challenging for editors. Regarding the allocation of tasks or in sports, there is no discrimination based on gender.

Key words: *sports journalism, sports journalists, gender inequality, stereotypes*